

Rīgas Stradiņa universitāte
Psiholoģijas laboratorija
Testu un aptauju reģistrs

1. Instrumenta nosaukums latviešu valodā, autora vārds uzvārds, adaptācijas vai izveides gads:

Aptauja par bērnu māsu zināšanām un attieksmi par sāpēm pie apdegumiem, ortopēdiskajiem un mugurkaula ievainojumiem, Gromova, A., 2019.

2. Instrumenta nosaukums oriģinālvalodā (adaptētajam instrumentam), autora vārds uzvārds, izveides gads:

The Pediatric Nurses' Knowledge and Attitude Survey Regarding Pain (Manworren and Shriners Hospitals for Children, 2002).

3. Īss instrumenta vispārīgs raksturojums(ko mēra, cik un kādas skalas un jautājumi, atbilžu sniegšanas forma, atslēga jeb atbilžu interpretācija u.c.):

Latviešu valodā tulkota un adaptēta aptauja par bērnu māsu zināšanām un attieksmi par sāpēm pie apdegumiem, ortopēdiskajiem un mugurkaula ievainojumiem. Šis instruments ir veidots 1997. gadā, Kalifornijā, ASV un pirmo reizi izmantots pētījumā "Development and Testing of the Pediatric Nurses' Knowledge and Attitudes Survey Regarding Pain. Pediatric Nursing". (Manworren et al., 2001). Šo aptauju pētījumos ļoti plaši izmanto arī mūsdienās. Tā tikusi izmantota vairāk nekā simts pētījumos ASV, kā arī Apvienotajā Karalistē, Īrijā, Austrālijā, Dienvidāfrikā, Kanādā un Jaunzēlandē. Turklāt, aptauja ir arī pārtulkota un adaptēta Ķīnā, Taivānā, Izraēlā, Katarā, Šveicē, Indonēzijā, Mongolijā, Norvēģijā, Peru, Portugālē un Itālijā. (Laprise, 2016) Turpmāk tekstā aptauja par pediatrijas māsu zināšanām un attieksmi saistībā ar sāpēm pie apdegumiem, ortopēdiskajiem un mugurkaula ievainojumiem tiek saīsinātā kā PNKAS.

Aptaujātas tiek māsas, kuras strādā jaundzimušo un bērnu intensīvās terapijas nodaļās. Anketas ir anonīmas un satur 39 strukturētus jautājumus ar atbildēm, visiem dalībniekiem vienādus, vienā un tajā pašā secībā. Katrs respondents var izvēlēties vienu vai vairākus atbilžu variantus, kā arī izanalizēt divus gadījumus. PNKAS instrumenta jautājumi ir sagrupēti trīs grupās: 1. jautājumu grupa noskaidro māsu zināšanas par sāpēm zīdaiņiem, bērniem, pusaudžiem; 2. jautājumu grupa parāda vai māsas pielieto, kādā veidā pielieto un cik bieži pielieto atsāpināšanas pasākumus pēcooperāciju periodā, kā arī attieksmi uz sāpju biežuma samazināšanu; 3. jautājumu grupa ietver māsu personīgo pieredzi saistībā ar pēcooperāciju sāpēm un rīcību sāpju mazināšanai. Nobeiguma jautājumi, sniedz atbildes par vispārējiem datiem, kas attiecas uz respondentu darbu (vecums, dzimums, izglītība, darba pieredzi un t.t.). Anketas aizpildīšana aizņem laiku līdz 20 minūtēm.

4. Informācija par instrumenta lietošanas noteikumiem:

Latviskotā versija ir Psiholoģijas laboratorijas rīcībā. Mūsu rīcībā ir adaptācijas autores darbā sniegtā informācija, ka instruments viņas darba rakstīšanas brīdī ir bijis brīvpieejas un ir saņemta atļauja izmantot šo instrumentu pētījumā (<http://prc.coh.org>), norādot korektu instrumenta oriģinālnosaukumu un atsauces. Lūdzam pārliecināties par šīs informācijas atbilstību Jūsu reālajā

instrumenta izmantošanas periodā, jo izmantojot instrumentu, esiet atbildīgs par tā autortiesību ievērošanu. Ja instrumenta izmantošanas nosacījumi ir mainījušies, lūdzam vērsties pie oriģināla autora ar lūgumu izmantot latviski adaptēto instrumentu sava darba vajadzībām. Rakstiski saņemtā atļauja ir jāiesūta Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgajai kontaktpersonai (skat. reģistra web). Pēc tam, balstoties uz no oriģināla autora saņemto informāciju un Jūsu iesniegumu, izsniegsim Jums instrumentu.

Lūdzam salīdzināt izsniegto aptauju ar oriģināla aptauju, jo anketa iegūta no adaptācijas autores darba, un, iespējams, konkrētajai aptaujai pētījuma anketā pievienoti vēl citi instrumenti un/vai jautājumi, vai arī veikti citi iespējami pārveidojumi, tāpat iespējama pantu (jautājumu) skaita nesakritība vai neatbilstība, vai jebkuras citas izmaiņas.

5. Īsa pamatinformācija par adaptētā vai izveidotā instrumenta psihometriskajiem rādītājiem (piem. Kronbaha alfas koeficients) un/vai izlases raksturojums:

Pētījuma ietvaros tika veikta PNKAS instrumenta tulkošana, kuru veica četri neatkarīgi tulki, pārtulkojot instrumentu četras reizes: no angļu valodas uz latviešu valodu, un no latviešu uz angļu valodu atbilstoši RSU noteiktajām tulkošanas prasībām. Tulkošanas rezultāti tika salīdzināti ar oriģinālu, un konstatēts, ka instrumenta būtība nav mainījusies. Latviešu valodas tulkojuma pārbaudi attiecībā uz medicīnisko terminoloģiju veica trīs sertificēti ārsti anesteziologi – reanimatologi un divas sertificētas anestēzijas, intensīvās terapijas un neatliekamās aprūpes māsas. Tika izmainīts jautājums attiecībā uz māsu izglītību, pievienojot papildus atzīmi “medicīnas māsu skolas izglītība”. Pēc aptaujas autoru datiem, analizējot instrumenta iekšējo saskaņotību, nosakot Kronbaha alfu ($n=247$), rādītāji ir sekojoši – 0,77. (Laprise, 2016).

Informāciju, balstoties uz Gromovas, A. 2019. gada maģistra darbā sniegto informāciju, sagatavoja L. Regzdiņa-Pelēķe 24.11.2020.

Ja Jums rodas jautājumi par šo aprakstu, interesē RSU adaptētie vai izveidotie instrumenti, to pieejamība, izmantošanas iespējas, kā arī rodas jebkuri jautājumi saistībā ar testu un aptauju reģistru, sazinieties ar Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgo kontaktpersonu. Kontaktinformāciju meklējiet reģistra mājas lapā: <https://www.rsu.lv/psihologijas-laboratorija/testu-aptauju-registrs>